

Peter Lehmann (szerk.): *Psychopharmaka absetzen. Erfolgreiches Absetzen von Neuroleptika, Antidepressiva, Lithium, Carbamazepin und Tranquilizern*

1998. Peter Lehmann Antipsychiatrieverlag, Berlin. 367 o. Ára: 37 DM, 35 sFr, 260 öS. ISBN 3-925931-12-0

Mint, Peter Lehmann „antipszichiátriai kiadójának” előzőleg recenzált kötetéből kitűnik, a pszichiátriai betegek egyik nagy problémája, hogy a pszichiátriai intézményeken belül zárlatba kerülnek a kommunikációt illetően, és ennek egyik fő kiváltó oka a pszichofarmakológiai kezelés, amely egyfajta

uniformizált válasz a felmerülő problémákra (amelyek – még ha a betegség következményei is – elsősorban a betegek egzisztenciájára vonatkoznak és abból erednek). A gyógyszerelést általában nem lehet abbahagyni, a gyógyszerek „filozófiája” általában hosszú távú, tartós hatású, folyamatos gyógy-

szerszedést ir elő. Nem véletlen, hogy az előző könyvében leírt „Werlaufhaus” projekt egyik fő célkitűzése a hozzájuk kerülők gyógyszerleállításának segítése. Ez a leállítás nem merev, ehhez gyakran maguk a pszichiáterek is késznek segítséget adni, ám a pszichiátria egyik örögi köre a felelősség a

„relapszusokért” (e kötet egyik pszichiáter szerzője azonban helyesen világít rá, hogy a relapszus kérdése legtöbbször önteljesítő prófécia, és ennek mindig része, hogy a gyógyszer hiánytüneteket okoz, illetve nem tudja elfedni az egzisztencia olyan problémáit, amelyeket az önállósodó, a gyógyszerelhagyást betegtársak vagy nem pszichiáter szakemberek segítségével vállaló beteg el tud kezdeni megoldani. Mindenesetre nyilvánvaló, hogy a pszichiáterek nem jó partnerek a leállásban, az előző kötetben tárgyalt Weglaufhaus egyik feladata ezért, hogy az oda kerülő betegeknek „pszichiátermentes környezetet” („psychiaterfreien Raum”) biztosítsanak.

A kötetben kb. hatvan írás járja körül a kérdés, többnyire olyan betegek élménybeszámolói, akik megpróbáltak leállni a gyógyszerekkel és úgy megbirkózni betegségükkel, gondjaikkal. Igen szomorú élettörténetek bontakoznak ki a leírásokból, és általában nagyon negatív a pszichiátriával kapcsolatos tapasztalatok, élmények sora is. Látható, hogy a kis beszámolók írói is és a szerkesztő is igyekeztek objektívek lenni és elkerülni a pszichiátria mechanikus hibáztatásának csapdáját, és az is nyilvánvaló – a szerzők által vállalt – tény, hogy negatívan elfogultak az elmeorvosok iránt, mégis, ha mindezt levonjuk a leírásokból, akkor is nagyon csüggesztő és elgondolkodtató a kép.

Ugyanakkor még a gyakorló pszichiáternek is tanulságos, hogyan hat a „kémiai kényszer” a betegekre, hogyan zavarja meg élményeiket, hogyan hozza elő egzisztenciális kríziseiket és hogyan viszi őket közelebb a szuicidális

ideációhoz, tervezéshez és cselekvéshez (holott gyakran éppen ettől lenne hivatott visszatartani a kezelést).

A leírások között olvashatjuk Lehmann saját kórtörténetét is, és a kötet témájáról általában szóló bevezető fejezetének címe is jól mutatja felfogását (Rückfall ins Leben). Itt kell megemlíteni, hogy Lehmann rendszeresen követi a pszichiátriai szakirodalmat, e kötetben is többszáz, viszonylag modern, főleg angol nyelvű szakmai körülményre hivatkoznak a fejezeteket írók (főleg betegek, és nem a szakemberek). Lehmann egy korábbi könyve (Schöne Neue Psychiatrie) több mint ezer recens szakmunkát dolgozott fel, igaz, előnyben részesítve a pszichiátriakritikákat, viszont ezeket a hivatatos pszichiátriai szakirodalom nem tárgyalja, vagy csak néhány lekezelő mondatral intézi el).

A kötet írásait a szerkesztő csoportosítja, egyes írások a gyógyszerleállítás nehézségeit is leírják, nemcsak – mint öt írás tanúsítja – a sikeresen lezajlott elhagyást (ezek között van a magyar Gombos Gábor és Gombos Katalin beszámolója is), a lépcsőzetes elhagyás módszereit, az időszakos visszatérést a szerekhez, a használható különféle természetgyógyászati és életmódbeli lehetőségeket, a leszokás után jelentkező nehézségeket stb. Igen érdekes, hogy elég nagy a száma az olyan leírásoknak, amelyekben a gyógyszerleállításban a beteg szakemberektől is segítséget kapott, és a legnagyobb rész a kötetben (tíz tanulmány) szakemberek véleményét közli (igaz, néhányan természetgyógyászok, „orthomolekuláris orvoslás” hívei, biodinamikus testterapeuták, „elektro-

szmog”-elhárítók stb.). Itt olvasható Marc Rufer és Josef Zehentbauer két írása, ők mindketten szakmájukat kritikusan vizsgáló pszichiáterek, akik szakszerűen is el tudják mondani ugyanazokat a dolgokat, amelyeket a „psychiatrieerfahrene”, a „pszichiátrialiselt” emberek elevenen és hitelesen leírnak. Kitűnő intézmény-életkeltani problémaleírás Gaby Sohl tanulmánya is az intézmények és különböző ellátóhelyek belső kényszereiről, logikai kényszerpályáiról.

Ezekon kívül is sok érdekes rész van a kötetben. Gyakorlatilag az egész az. A szerkesztő a könyv végén összefoglalja a leggyakrabban használt gyógyszerek nevét, hatóanyagát és hatásmechanizmusait, de ezekről sok szakszerű ismeret kerül felszínre a kötet írásaiban is. Minden fejezet szép stílusú, eleven munka, lehet, hogy ebben a szerkesztő is közreműködött. A kötetet minden pszichiáternek el kellene olvasni. Ezért pszichiátriai intézmény (Nyíró Gyula kórház, I. Pszichiátriai Osztály) könyvtárának adományozzuk. Tulajdonképpen a hazai betegszervezeteknek kellene adni az ilyen könyveket, de ők elég jól ellátottak ilyesmivel, azért is, mert járnak európai és amerikai rendezvényekre, ismerik őket, valószínűleg kaptak e kötetből is (hiszen a Gombos házaspár szerző is e könyvben, és Gombos Gábor a betegek önképviselője, önszerveződése, önszerveződése ügyében külföldi szakmai találkozók meghívott előadója, aki mind több nemzetközi figyelmet von magára, és az általa vezetett Lélek-Hang Egyesület tevékenységére).